investigaţiile ştiinţifice efectuate în domeniul limbilor clasice şi reconfigurarea lor pentru epoca actuală.

Ultimul capitol, *Miscellanea*, însumează o serie de studii din diverse domenii – literatură, folclor –, semnate de Ioan Dănilă, Ionel Funeriu, Marcienne Martin, Dan Negrescu, autori cu o viziune neîngrădită în domeniul lor de cercetare.

În *Epilog. Reflecţii în amurg*, profesorul Nicolae Felecan rememorează diferite momente ale existenţei Domniei Sale care i-au marcat drumul în viaţă: „Când ţi-e dat să ajungi la vârsta senectuţii, întrebări fără număr te asaltează şi te refac să reiei, pe jos, multe din cărările vieţii. Şi – vrând, nevrând –, după câteva aduceri aminte ale primilor ani ai copilăriei, când, pe primul loc se afla dragostea părinţilor şi a fraţilor mai mari, gândul se opreşte la anii de şcoală. Frumuseţea acestora este inegalabilă, dacă aici ai găsit o împlinire şi, poate, sunt trişti, dacă ai simţit anumite oprelişti. Pentru mine au fost un izvor nesecat de bucurii" (p. 804). Cu deosebită consideraţie, îşi aminteşte de profesorii lui: „prin prisma acestor învăţături, transmise continuu de iluştrii mei profesori, pot spune că am încercat să fiu întotdeauna un om integru, că am avut dragoste de adevăr şi dreptate, exigent şi cu propria-i persoană, dar şi cu cei din jur, iar dacă am greşit faţă de cineva, nu am făcut-o cu intenţie (*errare humanum est* „a greşi este un lucru omenesc")" (p. 810–811).

Aşadar, acest volum oferă o viziune inedită asupra lingvisticii, printr-o investigare a limbii efectuată atât din perspectivă diacronică, cât şi din perspectivă sincronică. Originalitatea şi noutatea subiectului constă în îmbinarea cercetării multidisciplinare cu sociolingvistica, psiholingvistica, pragmatica, istoria, stilistica, religia. Aria investigată este vastă şi diversă, incluzând nu doar centrul, sudul, vestul Europei, ci şi alte continente (Africa, America, Asia).

Avem certitudinea că prezenta carte va reprezenta un instrument util atât pentru cercetătorii din domeniul lingvisticii, cât şi pentru cei care sunt interesaţi de activitatea ştiinţifică şi de personalitatea dascălului Nicolae Felecan.

Silvia Iluţ
Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca – Centrul Universitar Nord Baia Mare
România

Terminologia meteorologică românească a fenomenelor atmosferice (ştiinţific *versus* popular), editor Cristina FLORESCU, Iaşi, Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza", 2015, 712 p.

Lucrarea *Terminologia meteorologică românească a fenomenelor atmosferice (ştiinţific* versus *popular)* reprezintă o apariţie editorială inedită şi, drept urmare, binevenită în literatura de specialitate românească. Abordând din punct de vedere lingvistic lexicul ştiinţific al fenomenelor atmosferice, pus faţă în faţă cu termenii corespondenţi din graiurile populare, autorii volumului reuşesc să ofere cititorilor un „acces liber" la o terminologie „închisă", de specialitate, care, în mod obişnuit, este accesibilă doar unor „iniţiaţi" şi interesează cu precădere persoane avizate, din domeniul meteorologiei.

Volumul de faţă impresionează prin vastitatea informaţiilor, acoperind un lexic variat, analizat pe trei paliere: diastratic, diatopic şi diacronic. Cele 712 pagini acoperă, practic, întreg câmpul lexical al fenomenelor atmosferice, terminologie grupată pe şase capitole: *Nebulozităţile*; *Vânturile, deplasările şi curenţii de aer*; *Precipitaţiile*; *Depunerile*; *Fenomenele luminoase, sonore, electrice şi electroluminoase*; *Radiaţiile*. Analiza minuţioasă a acestor termeni scoate la iveală, în mod strălucit, comori ale lexicului popular românesc care ilustrează, printre altele, ingeniozitatea lexicală şi propensiunea spre religios a românilor concretizate,

BDD-R220 © 2016 Institutul de Filologie Română „A. Philippide"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 05:52:32 UTC)

convergent, în locuţiuni de tipul: *brâul babii*, *brâul cerului*, *brâul ciobanului*, *brâul Cosânzenii*, *brâul Domnului*, *brâul Dumnezeului*, *brâul lui Dumnezeu*, *brâul Maicii Domnului*, *brâul Maicii preacinstite*, *brâul Mariei*, *brâul popii*, *brâul roşu*, *brâul Sfintei Marii*, *cununa cerului* – locuţiuni care denumesc un singur fenomen, cunoscut sub denumirea generică de „curcubeu”.

Dintr-o analiză lingvistică de acest tip şi de o astfel de amploare nu putea să lipsească un capitol de *Aspecte dialectale*, realizat de bine-cunoscutul cercetător Florin-Teodor Olariu, care, pe parcursul celor aproximativ 35 de pagini (p. 183–212), reuşeşte să valorifice un bogat material dialectal, excerptat din lucrări de geolingvistică românească, precum *Atlasul lingvistic român* (23 de hărţi); *Noul Atlas lingvistic român pe regiuni (NALR/ ALRR)*; *Dicţionarul graiurilor dacoromâne sudice*; *Atlasul lingvistic român pe regiuni. Muntenia şi Dobrogea*; *Atlasul lingvistic român pe regiuni. Maramureş*; *Atlasul lingvistic moldovenesc* etc. Amploarea procesului de excerptare a materialului dialectal din lucrări de specialitate reiese din însăşi mărturisirea autorului: „În urma documentării, astfel, a unui număr de nouă volume de atlase lingvistice cu caracter naţional (ALR s.n.) sau regional (NALR/ALRR, ALM), a trei arhive dialectale (parţial sau în întregime) şi a unei lucrări recente reprezentative pentru lexicografia dialectală românească, a rezultat o bază de date în care au fost reţinuţi un număr de aprox. 700 termeni, variante şi structuri sintagmatice din care pentru redactarea DFA au fost folosiţi aprox. 470 de astfel de itemi lexicali […]” (p. 184–185).

Capitolul dedicat analizei elementului dialectal este structurat pe nivelurile clasice specifice unui demers dialectologic: componenta fonetică (p. 185–191), morfologică (p. 191–193), lexicală (p. 193–198), semantică (p. 198–202), etimologică (p. 202–205). Remarcăm cu referire la acest studiu acribia şi temeinicia faptelor lingvistice avute în vedere, ce au condus la corijarea unor lipsuri din dicţionarele academice consacrate, care, bunăoară, ezită să abordeze sau nu lămuresc suficient etimologia unor termeni, cum este cazul cuvintelor *ţigan/ţigănel*, cu sensul ‘măzăriche’, sau *şlap/şlapiţă/jlapiţă*, cu sensul ‘lapoviţă’ (p. 205). În ceea ce priveşte componenta etimologică, autorul discută unele etimologii încă nesigure sau, dimpotrivă, propune unele soluţii etimologice în premieră pentru limba română, cum este, de exemplu, cazul termenului *aralíe*, cu sensul ‘vânt puternic, furtună’ (p. 205), pe care Florin-Teodor Olariu îl consideră un derivat postverbal de la verbul *a urla*.

Materialul lingvistic excerptat din atlasele lingvistice este analizat din punct de vedere diatopic, atât în sincronie, cât şi în diacronie, autorul dorind să surprindă vitalitatea unor termeni din „câmpul lexical al fenomenelor atmosferice prin urmărirea continuităţii acestora între cele două serii de atlase lingvistice româneşti: ALR vs. NALR/ALRR” (p. 206).

Studiul pe care Florin-Teodor Olariu îl consacră componentei dialectale a terminologiei meteorologice a fenomenelor atmosferice, bine documentat, cu 54 de note de subsol, convinge prin demersul clar, susţinut cu argumente ştiinţifice bine construite. În acelaşi timp, articolul reprezintă o valoroasă lucrare de geografie lingvistică, pe linia preocupărilor pe care autorul le are de ani buni, acesta stabilind, în sincronie, o serie de insule lingvistice care nu ţin seama de factorii geografici, confirmând, o dată în plus, „un postulat al geolingvisticii, şi anume acela că marile râuri nu au constituit mai niciodată bariere lingvistice, exemplul râului Olt fiind consolidat cu încă două exemple din acelaşi câmp lexical al elementelor atmosferice […]” (p. 210).

Capitolul *Aspecte dialectale*, care poate fi considerat un punct de pasaj în economia lucrării între cele două părţi din secţiunea de studii a volumului (prima, dedicată abordărilor lexicografice ale principalelor fenomene atmosferice – precipităţii, vânturi, nebulozităţi etc., iar a doua alocată tratării dintr-o perspectivă mai largă a unor aspecte punctuale ale terminologiei meteorologice), este urmat de un foarte valoros şi binevenit *Indice de cuvinte şi variante* (p. 213–228), ce facilitează accesul la consultarea şi verificarea informaţiilor din cuprinsul lucrării.

Celelalte capitole ale cărţii completează prima parte a volumului, prin analiza discursului meteorologic, întreprins de prof.univ.dr. Rodica Zafiu pe baza unui corpus de texte extras din 60 de buletine din presa românească din anii 1884–1916, studiu în urma căruia

BDD-R220 © 2016 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 05:52:32 UTC)

autoarea constată „stabilitatea de inventar lexical şi de structură a unui tip de discurs individualizat” (p. 257).

Un capitol foarte interesant este *Denotaţie şi conotaţie în termenii meteorologici din aromână*, realizat de conf.univ.dr. Nistor Bardu, care relevă o identitate de termeni între aromână, dacoromână şi meglenoromână, câţiva dintre aceştia regăsindu-se şi în istroromână. Această constatare oferă, după cum precizează autorul, „argumente incontestabile privind unitatea extraordinară a limbii române din punct de vedere dialectal” (p. 271).

De mare interes este şi studiul *Variante sincronice şi diacronice în vocabularul gastronomic românesc. Grupuri verbale formate cu substantivele „ploaie” şi „zăpadă”*, realizat de prof.univ.dr. Maria Neţ, care propune intervalul situat între anii 1841 şi 1935 ca perioadă de formare a limbajului gastronomic românesc (p. 291).

Partea a doua a lucrării, dedicată dicţionarului fenomenelor atmosferice, se întinde pe aproape 370 de pagini (p. 313–679), în care sunt cuprinse circa 1500 de articole prezentate minuţios de către lingvişti, în colaborare cu specialiştii meteorologi. Aceste articole pot fi considerate tot atâtea contribuţii esenţiale de istoria limbii, dialectologie, semantică şi, în mod evident, lexicologie, făcând ca volumul de faţă să se constituie într-o veritabilă monografie a terminologiei meteorologice româneşti care aşază limba română pe o poziţie privilegiată din acest punct de vedere la nivel european. Acest aspect îl confirmă şi coordonatoarea volumului, cercet. ştiinţ. princ. gr. I dr. Cristina Florescu, care precizează: „Nu am găsit în literatura de specialitate lingvistică românească sau romanică, în general europeană, o lucrare care să studieze în mod minuțios și special terminologia meteorologică a fenomenelor atmosferice. Evident, o analiză contrastivă a acestei terminologii la nivelul limbajului științific versus limbajul popular (în sens dialectal) lipsește din arealul exegetic al lingvisticii indiferent de perspectiva analitică (socio-lingvistică, istoria limbii, stilistică, pragmatică, semiotică etc.)” (p. 22). Iar această constatare, făcută în urma parcurgerii de către autorii volumului a unei impresionante bibliografii de specialitate (lingvistică, dar şi meteorologică), confirmă o dată în plus importanţa pentru domeniul terminologiei şi al lingvisticii româneşti, în general, a evenimentului editorial prilejuit de apariţia volumului prezentat aici.

Ioan-Mircea Farcaş
Centrul Universitar Nord din Baia Mare
Universitatea Tehnică din Cluj-Napoca
România

BDD-R220 © 2016 Institutul de Filologie Română „A. Philippide”
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.31 (2026-11-22 05:52:32 UTC)